

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/195658,Wojciech-Kujawa-General-Michal-Tokarzewski-Karaszewicz.html>
28.05.2024, 04:03

Wojciech Kujawa: Generał Michał Tokarzewski-Karaszewicz

5 stycznia 1893 r. (część źródeł podaje: 21 grudnia 1892 r.) we Lwowie urodził się Michał Tokarzewski-Karaszewicz.

Dzieciństwo i młodość spędził w Drohobyczu, gdzie w czerwcu 1911 r. zdał egzamin dojrzałości. Naukę kontynuował na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, a następnie na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Należał do Związku Walki Czynnej. Był również członkiem Polskiej Partii Socjalistycznej - Frakcji Rewolucyjnej, a także komendantem Związku Strzeleckiego w Samborze i Drohobyczu. W 1913 r. ukończył kurs oficerski ZS i został odznaczony odznaką - tzw. Parasolem. Po wybuchu I wojny światowej został żołnierzem Legionów Polskich. Dowodził kilkoma batalionami w 5. i 6. pułku piechoty, a następnie 5. pułkiem piechoty.

W 1914 r. podczas walk pod Laskami-Anielinem został ranny. Po kryzysie przysięgowym w 1917 r. został na krótko uwięziony przez Austriaków, a potem wcielony do c.k. armii. Następnie przeszedł do Polskiej Organizacji Wojskowej.

W szeregach Wojska Polskiego

W listopadzie 1918 r. wstąpił do Wojska Polskiego i w stopniu podpułkownika dowodził 5. Pułkiem Piechoty Legionów. Kierował odsieczą dla walczących z Ukraińcami Lwowa. W 1919 r. uczestniczył w wyprawie wileńskiej i zajęciu Wilna. W marcu 1920 r. został szefem Departamentu Piechoty Ministerstwa Spraw

Generał Michał Tokarzewski-Karaszewicz w mundurze gen. bryg. Fot. z zasobu AI PN

Wojskowych. W tym też roku awansowano go na pułkownika.

W 1924 r. został generałem brygady. W okresie międzywojennym zajmował wiele wyższych stanowisk w Wojsku Polskim, m.in. był dowódcą 19. Dywizji Piechoty w Wilnie, szefem Biura Personalnego Ministerstwa Spraw Wojskowych, dowódcą 25. Dywizji Piechoty w Kaliszu, dowódcą Okręgu Korpusu III Grodno, Okręgu Korpusu VI Lwów i Okręgu Korpusu VIII Toruń.

Podczas kampanii polskiej 1939 r. dowodził Grupą Operacyjną wchodzącą w skład Armii „Pomorze” i wraz z nią walczył nad Bzurą.

Generał Michał Tokarzewski-Karaszewicz i Wanda Dziewońska, 1935 r. Fot. z zasobu AIIPN

Konspiracja i dalsza walka

Następnie przedostał się do Warszawy. 27 września 1939 r. stanął na czele Służby Zwycięstwu Polski. Po utworzeniu Związku Walki Zbrojnej został komendantem Obszaru nr 3 Lwów. W marcu 1940 r. podczas przekraczania granicy niemiecko-sowieckiej został aresztowany przez NKWD.

Posługiwał się wówczas dokumentami na nazwisko Tadeusz Mirowy. Początkowo nie został rozpoznany.

„Specjalne Kolegium przy Ludowym Komisariacie Spraw Wewnętrznych ZSSR w dniu 4 września 1940 roku po wysłuchaniu sprawy (pozycja 457. Akta nr 26556/NKWD USSR [itd.]) postanowiło: »Mirowyja Tadeusza, syna Michała – za nielegalne przekroczenie granicy – zamknąć [zakluczyć] w poprawczym obozie pracy na lat pięć, licząc termin od 7 marca 1940 r.«”¹.

Trafił do łagru w okolicach Archangielska, a po ujawnieniu jego prawdziwej tożsamości – do więzienia na moskiewskiej Łubiance. Po układzie Sikorski-Majski w 1941 r. został zwolniony i objął dowództwo 6. Dywizji Piechoty Armii Polskiej w ZSRS. W marcu 1943 r. został zastępcą dowódcy Armii Polskiej na Wschodzie (w tym roku mianowano go generałem dywizji), a następnie dowódcą III Korpusu Polskiego. Od grudnia 1944 r. do 1946 r. pozostawał w dyspozycji ministra obrony narodowej.

Po wojnie

Po wojnie pozostał w Wielkiej Brytanii, gdzie pracował m.in. jako nocny stróż w fabryce, pakowacz oraz pielęgniarz i salowy w angielskim szpitalu. Jednocześnie działał na rzecz kombatantów. Był m.in. członkiem Głównej Komisji Skarbu Narodowego RP na

Uchodźstwie, Rady Studium Polski Podziemnej w Londynie oraz członkiem-współzałożycielem Instytutu Józefa Piłsudskiego w Londynie (w 1947 r. wszedł w skład Rady Instytutu). W 1954 r. prezydent August Zaleski mianował go generalnym inspektorem sił zbrojnych i ministrem obrony narodowej. W 1964 r. został generałem broni.

- ▶ [**Czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl**](#)
- ▶ [**Wystawa IPN „Michał Tokarzewski-Karaszewicz”**](#)